ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр.4224/1 од 3. децембра 2019. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор **ванредног професора за ужу научну област Русистика, предмет Руски језик** (објављен у Пословима број 860 од 18.12.2019.). По прегледу приспелих пријава и предлога подносимо вам следећи:

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс пријавила се једна кандидаткиња –
др Биљана Марић, доцент на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

О кандидаткињи **доц. др Биљани Марић** подносимо следећи извештај.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Др Биљана Марић (рођ. Вићентић) рођена је 14. фебруара 1971. у Београду. Запослена је као асистент на Катедри за славистику од 1996. године на предмету Руски језик.

У децембру 2001. године Биљана Марић одбранила је магистарски рад под називом "Карактеристике синтаксе у прозном делу Људмиле Петрушевске".

Октобра 2004. године одобрена јој је израда докторске дисертације под насловом "Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским".

28. октобра 2010. године одбранила је докторску дисертацију на тему „Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским" (комисија: проф. др Предраг Пипер, проф. др Срето Танасић, проф. др Вучина Раичевић).

Изабрана је за доцента 1. новембра 2011. године, а реизабрана 16. новембра 2016.

Више пута је учествовала са рефератима на Скупу слависта Србије, као и на неколико међународних скупова одржаних у Србији (на симпозијумима МАПРЯЛ-а у Београду 1998. и 2000. године, на Међународној конференцији „Словенске синтаксе" у Новом Саду 2005. године, на 16. Међународном конгресу слависта 2018. године), као и на другим домаћим и међународним конференцијама у земљи и иностранству. Учествовала је

у раду тематског блока посвећеног словенским предикативима у оквиру 16. Међународног конгреса слависта.

Била је сарадник на научном пројекту Катедре за славистику „Конфронтациона проучавања српског језика у поређењу са другим словенским језицима". Од 2006. године сарадник је на научном пројекту Института за српски језик САНУ „Опис и стандардизација савременог српског језика. Сложена реченица". Координисала је рад на састављању библиографије српске синтаксе.

Била је на студијским боравцима у Москви – на Московском државном универзитету "Ломоносов" и у Институту за руски језик "Пушкин", у Ворињежу на Ворињешком државном педагошком универзитету, где је 2003. године држала једномесечну наставу српског језика студентима славистике, на Ивановском државном универзитету 2005. године – такође тронедељну наставу српског језика студентима славистике.

2009. године похађала је курс за усавршавање високошколских наставника Института за руски језик „Пушкин" у Москви, а 2010. у Институту РУДН.

Од 2012. године била је у уредништву часописа *Русский язык как инославянский,* а у уредништву часописа *Славистика* од 2013. године до данас. У уредништву је часописа *Научный диалог* (Јекатеринбург, Русија) од 2015. године, а од 2017. у уредништву часописа *Русистика без границ* (Бугарска).

Заменик председника Славистичког друштва Србије у два мандата (2013–2014. и 2015–2016. године).

Учествовала је као рецензент у издавању различитих публикација (уџбеника, научних монографија, научних чланака у часописима и зборницима). Била је уредник Славистичке библиотеке (од 2013. године) Славистичког друштва Србије.

Држала је предавање „Из синтаксе туђег говора у руском и српском језику" у Друштву младих лингвиста 2014. године. У оквиру Зимске школе наставника руског језика 2017. године одржала је предавање *Ошибка ошибке рознь*.

Учествовала је у организацији бројних скупова и конференција на Катедри за славистику. Заједно са колегама састављала је материјал за онлајн припреме за полагање пријемног испита из руског језика. Пет година сарађује са Друштвом за стране језике као аутор тестова за такмичења из руског језика за гимназије. Написала је четири уџбеника за руски језик за гимназије и средње школе (у коауторству).

Преводи с руског језика духовну литературу из области православља и белетристику.

НАСТАВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

На Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду држи предавања из предмета *Руски језик 3* (Творба речи руског језика), *Руски језик 4* (Морфологија именских врста речи), *Руски језик 7* (Синтакса руског језика), *Руски језик 8* (Синтакса руског језика) и изборни предмет *Човек у огледалу језика у руском у поређењу са српским* 1 и 2 (заједно са мр Драганом Керкез). Изборни предмет *Руска језичка слика света у поређењу са српском* 1 и 2 (заједно са мр Драганом Керкез) још увек је у поступку акредитације.

На Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци ангажована је као хонорарни наставник од летњег семестра 2014. године на предметима *Морфологија руског језика 2, Творба речи руског језика, Синтакса руског језика 1 и Синтакса руског језика 2* на основним студијама, а од школске 2019/2020. године и на предметима *Конфронтативна руско-српска лингвистичка проучавања* и *Руска језичка слика света у поређењу са српском* на мастер студијама.

Учествовала је у више комисија за одбрану мастер радова на Катедри за славистику у својству члана комисије, а шест пута као ментор за израду рада. Три пута је била члан комисије за одбрану докторске дисертације.

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Доц. др Биљана Марић је аутор монографије из области славистичке лингвистике – *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским* (2012), двају поглавља (*Управни и неуправни говор и друга средства изражавања туђег говора у српском језику* и *Синтаксичка деривација сложене реченице*, стр. 639−691) у колективној научној монографији: Пипер П. и др. *Синтакса сложене реченице у савременом српском језику*, 2018, четири уџбеника руског језика за гимназије и средње школе, двеју библиографија у коауторству (*Грађа за библиографију српске синтаксе*. – Београд, 2001 (заједно са М. Папрић, Д. Милојевићем и Ч. Манчићем); *Библиографија*

српске лингвистичке русистике 1991–2000. (заједно с Предрагом Пипером) – Нови Сад, 2006, стр. 141). Аутор је и 45 научних радова из области конфронтативног проучавања граматике руског и српског језика, који су објављени у реномираним домаћим и страним научним часописима, колективним монографијама и зборницима.

Доц. др Биљана Марић је учествовала са саопштењем на бројним међународним научним скуповима у Русији, Бугарској и Србији, као и на националним конференцијама.

Вишекратно је бирана за члана академских комисија за преглед и оцену мастер радова и докторских дисертација, одбрањених на Филолошком факултету у Београду. Сарађује на пројекту Института за српски језик САНУ „Опис и стандардизација савременог српског језика. Сложена реченица“, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Члан је редакцијског колегијума следећих часописа*: Славистика (Србија, Београд), Научный диалог (Јекатеринбург, Русија), Русистика без границ (Софија, Бугарска).*

Поред научноистраживачког рада др Биљана Марић активно се бави и превођењем белетристике и православне духовне литературе.

БИБЛИОГРАФИЈА

РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ДО ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА 1. НОВЕМБРА 2011. ГОДИНЕ

Научни и стручни радови

1. Руска и српска етикеција у контакту 1 // *Просветни преглед (Педагошка пракса)*, број 1882 (7), фебруар, 1995, стр. 4-5.

2. Руска и српска етикеција у контакту 2 // *Просветни преглед (Педагошка пракса),* октобар, 1996, стр. 4-6

3. Ред речи у руском и српском говорном језику // *Славистика*. – 1 (1997), стр. 63-66.

4. К вопросу об особенностях диалогической речи в сербском и русском языках // *Сопоставительные и сравнительные исследования русского и других языков. Доклады* (Белград). – 1997, стр. 379-385.

5. Неке синтаксичке особености приповедачке прозе Љ. Петрушевске и С. Довлатова // *Славистика*. – 2 (1998) , стр.127-134.

6. Наслови у руској и српској дневној штампи // *Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини* (Београд). – 1998, стр. 224-228.

7. Сказ Људмиле Петрушевске // *Славистика*. – 3 (1999) , стр. 227-232.

8. О некоторых особенностях нарративной структуры повести «Время ночь» Людмилы Петрушевской // *Славистика*. – 4 (2000) , стр. 212-218.

9. Третирање туђег говора у прозном делу Људмиле Петрушевске // *Зборник Матице српске за славистику*. – 62 (2002), 159–173.

10. Изражавање квалификативности у руском језику у поређењу са српским // *Синтакса руског језика у поређењу са српским: Проста реченица: Научни колоквијум : Зборник теза и резимеа*. – Београд: Катедра за славистику Филолошког факултета, 2002, стр. 3.

11. Стилске особености синтаксе (на примеру прозног дела Људмиле Петрушевске) // *Зборник Матице српске за славистику*. – 65–66 (2004), 219–235.

12. Речевой этикет у сербов и русских // *Коммуникативное поведение. Вып. 19. Коммуникативное поведение славянских народов* (Воронеж). – 2004, 95–101.

13. Выражение качественности: краткие и полные прилагательные в русском и сербском языках // *Славистика*. – 8 (2004), 140–147.

14. Синтаксичка деривација у руском и српском језику // *Зборник Матице српске за славистику*, Нови Сад, 2007, 71–72, стр. 581–586.

15. Конструкције са фазним глаголима и девербативним именицама у руском и српском језику // *Славистика,* Београд, 2008, XII, стр. 250–257.

16. Синтакса девербативних именица у руском у поређењу са српским // *Изучавање словенских језика, књижевности и култура као инословенских и страних*, Београд, 2008, стр. 84–90.

17. Синтакса именица nomina agentis у руском у поређењу са српским // *Славистика,* Београд, 2009, XIII, стр. 137–149.

18. Синтаксички аргументи девербативних именица у руском у поређењу са српским // *I научни скуп младих филолога Србије. Савремена проучавања језика и књижевности,* Филум, Крагујевац, 2009, стр. 15–34.

19. Именица и глагол у синтаксичкој деривацији: десупстантивни глаголи у руском у поређењу са српским језиком // *Филолошки преглед*, Београд, 2009, 36, 3, стр. 75–86.

20. Деадјективни глаголи у светлу синтаксичке деривације (у руском у поређењу са српским језиком) // *Славистика*, Београд, 2010, 14, стр. 116-125.

21. Номинализации (деадъективы и девербативы) в роли объектного аргумента предиката (в русском и сербском языках) // *Десятый международный симпозиум – МАПРЯЛ 2010, «Теоретические и методические проблемы русского языка как иностранного в традиционной и корпусной лингвистике»*, Велико Тырново, 2010, с. 224–228.

Библиографије

1.Библиографија дисертација из методике наставе руског као страног језика одбрањених у Руској федерацији од 1985. до 1995 // *Glossa*, 1996, 2, 2/3, стр. 59−62. (са Ксенијом Кончаревић)

2. *Грађа за библиографију српске синтаксе*. – Београд, 2001. – 212 стр. (заједно са М. Папрић, Д. Милојевићем и Ч. Манчићем).

3. *Грађа за библиографију српске синтаксе (друго, поправљено издање)*. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 2004. – 212 стр. (заједно са М. Папрић, Д. Милојевићем и Ч. Манчићем)

4. *Библиографија српске лингвистичке русистике 1991–2000.* (заједно с Предрагом Пипером) – Нови Сад, 2006, стр. 141.

Прикази

1. Драгоцен допринос настави (приказ уџбеника *Давайте лучше говорить по-русски*) // *Просветни преглед (Педагошка пракса),* децембар, 1995, стр. 7.

2. Русский язык в его функционировании. Уровни языка (под редакцией Д. Н. Шмелева и М. Я. Гловинской), Москва, 1996 // *Славистика*. – 2 (1998), стр.274-275.

3. Г. А. Золотова, Н. К. Онипенко, М. Ю. Сидорова, Коммуникативная грамматика русского языка, Москва, 1998 // *Славистика.* – 4 (2000) , стр. 286-287.

4. М. В. Всеволодова: Теория функционально-коммуникативного синтаксиса. Фрагмент прикладной (педагогической) модели языка. Учебник. Изд. Московского университета, Москва, 2000, 502 с. // *Славистика*. – 6 (2002), 323–324.

5. А. Г. Балакай: Толковый словарь русского речевого этикета, Москва, Астрель, Аст. Транзиткнига, 2004, 682 стр. // *Славистика*, Београд, 2006, X, 375-377.

6. Арто Мустайоки, Теория функционального синтаксиса (приказ) // *Јужнословенски филолог*, Београд, 2006, LXII, стр. 396–399.

7. Т. Ф. Ефремова: Толковый словарь служебных частей речи русского языка (2-ое издание, исправленное), Москва, Астрель. Аст, 2004, 814 стр; Словарь наречий и служебных слов русского языка (сост. В. В. Бурцева), Москва, Русский язык, Медиа, 2005, 752 стр. // *Славистика*, Београд, 2007, XI, стр. 398–399.

8. Максим Кронгауз. *Русский язык на грани нервного срыва,* Москва, Языки славянских культур, 2009, с. 229 (приказ) // *Зборник Матице српске за славистику,* 2009, 76, стр. 161–163.

9. Први међународни симпозијум *Русское слово на Балканах,* Шумен, 14–16 октобар 2010 (приказ, заједно са Драганом Керкез) // *Славистика,* 2011, 15, стр. 376–377.

10. Интеракција граматике и речника (Ю. Д. Апресян, И. М. Богуславский, Л. Л. Иомдин, В. З. Санников: *Теоретические проблемы русского синтаксиса. Взаимодействие грамматики и словаря*. Изд. Языки славянских культур, 2010, с. 407) (приказ, заједно са Д. Керкез) // *Јужнословенски филолог*, 2011, 67, стр. 304–311.

Преводи

Владимир Набоков / Ужас // Књижевна реч.– Београд, 10. април 1994, стр. 13.

Ђакон Андреј Курајев / Да ли сви путеви воде ка Богу. – Цетиње, 1997, стр. 13–37.

Господ није створио смрт. – Београд, 1998, стр. 7–34; 265–299.

Н. Пестов / Православно васпитање деце. – Цетиње, 1998, 157 стр.

Павле Евдокимов/ Жена и спасење света. – Цетиње, 2001, 191 стр.

Игуман Евменије / Како прихватити одговорност за живот са Богом и људима: Духовност као одговорност. – Цетиње, 2001, 208 стр.

Старац Сава Псково-Печерски: Господе, Ти си живот мој. – Београд, 2002, стр. 5–86; 348–400.

Сузе за свет: Старац Тихон, старац Пајсије, старац Порфирије. – Београд, 2003, стр. 7–34.

Благослов љубави: Свети Серафим Вирицки. – Београд, 2003, стр. 306–343.

Мој живот у Христу: Свети Јован Кронштатски: II том: Завети светог старца. – Београд, 2004, стр. 416–445.

Свети Јован Шангајски: Житије, чуда, беседе и поуке. – Београд, 2004, стр. 70–100.

Господ је с нама. Чуда Божја данас и овде: друга књига. – Београд, 2004, стр. 207–229.

Старац Николај Гурјанов, старац Серафим Тјапочкин: Православље је волети (поуке и сећања). – Београд, 2004, стр. 11–249.

Светлост са запада: Живот и учење оца Серафима Роуза. – Београд, 2004, стр. 117–119; 134–139; 189–210; 510–519.

Печат Христов и жиг звери : црква у доба глобализације : зборник текстова. – Београд, 2004 (један од преводилаца).

Старац јеросхимонах Сампсон (Сиверс) / У очекивању невидљивог. – Београд, 2005, стр. 11–96.

Мушкарац и жена пред тајном тела: Православље и полност. – Београд, 2005, стр. 111–160.

Буди веран до смрти: Човек и човечанство у време отпадије. – Београд, 2005, стр. 259–322.

Верујем, Господе, и исповедам: Књига питања и одговора о православљу и правоживљу. – Београд, 2005, стр. 160–183; 201–216; 241–285; 359–369; 402–408; 422–449; 566–575.

Игуман Евменије / Између љубави и себичности: Како васпитати дете у савременом свету. – Београд, 2005, стр. 7–87; 480–489.

Између љубави и себичности : како васпитати дете у савременом свету. – Београд, 2005 (Један од преводилаца).

Православље и слобода : о вољи Божијој и о слободи људској, о хришћанском поимању слободе, о слободи и одговорности у црквеном животу. – Цетиње : Светигора, 2006. (Један од преводилаца).

Небо и земља ће проћи, али речи Моје неће проћи (Мт. 24, 35) : живимо ли у последњим временима? – Београд, 2006. (Један од преводилаца).

Борис Акуњин / Љубавница смрти. – Београд, Информатика, 2006, 243 стр.

Борис Акуњин / Пелагија и бели булдог. – Београд, Информатика, 2007, 233 стр.

Павле Гумеров / Он и она: у потрази за брачном хармонијом. – Земун, Ризница, 2013, 192 стр.

Павле Гумеров / Ванбрачна заједница: почетак породичног живота или неодговорно партнерство. – Земун, Ризница, 2014, 94 стр.

Свети Петар и Февронија. Љубав и радост, Земун: Ризница, 2019.

Виктор Лихоносов. Наш мали Париз (необјављено).

РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА 1. НОВЕМБРА 2011. ГОДИНЕ:

Монографија:

Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским, Београд: Филолошки факултет, 2012, стр. 278.

Прикази:

1. Предраг Пипер. Јужнословенски филолог, 2014, 70, стр. 376−383.
2. Драгана Керкез. Русский язык как инославянский, 2013, вып.5, с. 119−123.

Два поглавља у колективној монографији:

Управни и неуправни говор и друга средства изражавања туђег говора у српском језику и Синтаксичка деривација сложене реченице. У књ.: Пипер П. и др. *Синтакса сложене реченице у савременом српском језику*, 2018, стр. 639−691.

Студије и чланци

1. Односни придеви као резултат синтаксичке деривације \\ *Филолошка истраживања данас. Савремени токови у лингвистичким истраживањима*. Књига 1. Уреднице Весна Половина и Јулијана Вучо, Београд: Филолошки факултет, 2013, стр. 265–279.

2. О једном културолошки маркираном концепту из сакралне сфере у руском језику у поређењу са српским \\ *Теолингвистичка проучавања словенских језика*. Уредници Јасмина Грковић-Мејџор и Ксенија Кончаревић. Београд: САНУ, 2013, 179–193.

3. „Ограђивање” од туђег говора у публицистичком стилу руског и српског језика \\ *У простору лингвистичке славистике. Зборник научних радова поводом 65 година живота академика Предрага Пипера.* (Ур.) Људмила Поповић, Дојчил Војводић, Мотоки Номаћи. Београд: Филолошки факултет, 2015, стр. 471–487.
[ISBN 978-86-6153-364-8]

4. Синтаксичка деривација: когнитивнолингвистички аспект \\ у Зборнику «Универзитетска славистика: традиције, савремено стање, перспективе» поводом 140.

година Катедре за славистику, Београд: Филолошки факултет, ур. Ксенија Кончаревић, 2017, 433−443.

5. Речце су својству показатеља туђег говора у руском и српском језику \\ *Осамнаести конгрес ССДС. Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних*. II. Тематски зборник, Београд, 2016, стр. 179−187.

6. Изражавање контраста у српском и руском: сложена реченица \\ У зборнику: *Трагом славистичких истраживања професора Богољуба Станковића*. Уред. К. Кончаревић, Београд, 2018, 125−137.

7. Неуправни говор у српском и руском језику \\ *Јужнословенски филолог* 72, 2016, 127−137.

8. Конструкции типа *Тешко ми је* и *Мука ми је* в сербском языке \\ *Русский язык за рубежом*, 2018, 5, с. 43−50 (заједно са Д. Керкез).

9. Номинализације у руском језику у поређењу са српским: когнитивнолингвистички поглед \\ *Јужнословенски филолог,* 2019, LXXV/1, 123−133.

10. Причинные девербативные/деадъективные конструкции как средство зависимого таксиса // *I международный симпозиум «Русское слово на Балканах»,* Шуменский университет, Шумен, 14–16 октября, 2010, ред. В. Аврамова и др., Шумен: Фабер, 2011, 75–84.

11. Употреба девербативних и деадјективних именица као допуна одређених типова предиката (у руском језику у поређењу са српским) // *Граматика и лексика у словенским језицима.* Зборник радова с међународног симпозијума, Нови Сад – Београд, 2011, стр. 435–445.

12. Отглагольные прилагательные в русском и сербском языках: синтаксическая деривация \\ *Русистика: язык, культура, перевод. Юбилейная международная научная конференция.* София, 23–25 ноября 2011 г. Доклады. Ред. А.А. Градинарова, Р.А. Спасова, София, Изток-Запад, 2012, с. 107–115.

13. Девербативне конструкције са условним и сличним адвербијалним значењима (у руском у поређењу са српским језиком) \\ VII международный симпозиум *Достижения и перспективы сопоставительного изучения русского и других языков*. Доклады. Ред. Вера Белокапич-Шкунца, Белград, 2012, с. 61–67.

14. Синтаксичка деривација: мост између творбе речи и синтаксе (у руском језику у поређењу са српским) \\ *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима.* Четрнаеста научна конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, Београд, 28–30. V 2012, стр. 623–635.

15. Ксенопоказатели в русском и сербском языках \\ *Одиннадцатый международный симпозиум – Мапрял'14 «Теоретико-практическое изучение русского языка и его сопоставительно-типологическое описание»*, Велико-Тырново, 2014, 48–53.

16. Деадъективные существительные как синтаксические дериваты (в русском языке в сопоставлении с сербским) // *Русский язык в исследованиях сербских славистов*. Составители академик Предраг Пипер, проф. д.ф.н. Ксения Кончаревич, Белград: Филологический факультет, 2015, с. 325–343.

17. Деадъективные существительные как синтаксические дериваты (в русском языке в сопоставлении с сербским) // *Русский язык как инославянский*, Белград, 2011, 3, 104–117.

18. Девербативне/деадјективне конструкције са временским значењем као средство зависног таксиса (у руском језику у поређењу са српским) // *Славистика,* 2012, 16, 151–159.

19. Введение чужой речи глаголами (в русском и сербском языках) \\ *Русский язык как инославянский*, Белград, 2014, 6, 35–48.

20. Она ми дође кад њојзи гове (о једном застарелом глаголу у српском језику) \\ *Језик данас*, бр. 10, год. XIII, 2017, 15−18.

21. Човек у огледалу језика у руском и српском: нови изборни предмет на Катедри за славистику \\ *Славистика,* 2018, 22/2, стр. 123−132 (заједно са Д. Керкез).

22. Аспектуална (акционална) и дијатетичка својства глаголских и девербативних именица у руском и српском језику // *Зборник 17. конгреса Савеза славистичких друштава Србије. Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних,* Београд, 2014, стр. 291–309.

23. Состояние и перспективы изучения русского языка в инославянской среде \\ *Этнодиалоги*, Москва, № 1 (48), 2015, 26–34.

24. Д. И. Медведева, В. А. Васильева, Б. Марич. Устойчивые словесные комплексы с компонентом *праздник* в русском языке и их аналоги в европейских языках \\

Многоязычие в образовательном пространстве, Ижевск: Удмуртский государственный университет, 2018, 10, с. 82−89.

Прикази

1. В.А. Плунгян. Введение в грамматическую семантику: грамматические значения и грамматические системы языков мира, Москва, 2011, 670 стр. (приказ, заједно са Драганом Керкез) \\ *Јужнословенски филолог*, 2012, 68, стр. 196–207.

2. Новые издания сербских русистов \\ *Болгарская русистика*, 2015\3–4, стр. 242–246.

3. Е. Э. Пчелинцева, От глагола к имени: аспектуальность в русских, украинских и польских именах действия. Санкт-Петербург: Наука, 2016, 368. (приказ) \\ *Славистика* 22/1, 281−283.

4. Душка Кликовац, Српски језик у светлу когнитивне лингвистике. Београд: Друштво за српски језик и књижевност, 2018, с. 304 (приказ) \\ *Славистика*, 2019, 23/1, стр. 318−321.

Уџбеници:

1. До встречи в России. Руски језик за први разред гимназије и средње школе. Београд: Завод за уџбенике, 2009. (са Маријаном Папрић и Вером Лазаревић Вуловић). (друго издање – 2010, треће издање – 2013, четврто издање – 2015)

2. До встречи в России. Руски језик за други разред гимназије и средње школе. Београд: Завод за уџбенике, 2014. (са Маријаном Папрић и Вером Лазаревић Вуловић).

3. До встречи в России. Руски језик за трећи разред гимназије и средње школе. Београд: Завод за уџбенике, 2015. (са Маријаном Папрић и Вером Лазаревић Вуловић).

4. До встречи в России. Руски језик за четврти разред гимназије и средње школе. Београд: Завод за уџбенике, 2016. (са Маријаном Папрић и Луком Меденицом).

5. До встречи в России. Уџбеник и радна свеска за 1. разред гимназије и средње стручне школе, Београд: Завод за уџбенике, 2019, стр. 247 (5. прерађено издање, у коауторству са М. Папрић и В. Лазаревић Вуловић).

6. Збирка тестова са такмичења ученика основних и средњих школа у знању руског језика (2015/2016, 2016/2017, 2017/2018) (у коауторству). Београд: Друштво за стране језике и књижевности, 2019.

Остало:

Од Чернобиља до Тјумења. http://jezikofil.rs/od-cernobilja-do-tjumenja/ (објављено и у књизи: Језик око нас, Београд: Прометеј, 2019).

УЧЕШЋЕ НА НАУЧНИМ КОНФЕРЕНЦИЈАМА

УЧЕШЋЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАМА ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА 1. НОВЕМБРА 2011. ГОДИНЕ

1. Филолошка истраживања данас. Савремени токови у лингвистичким истраживањима, међународни научни скуп одржан 26. и 27. новембра 2010. године на Филолошком факултету Универзита у Београду.
2. 17. конгрес Савеза славистичких друштава Србије. Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних, Сокобања, 2009.
3. Скуп слависта Србије, 2018.
4. Одиннадцатый международный симпозиум – Мапрял'14 «Теоретико-практическое изучение русского языка и его сопоставительно-типологическое описание», Велико-Тырново, 2014.
5. Творба речи и њени ресурси у словенским језицима. Четрнаеста научна конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, Београд, 28–30. V 2012.
6. VII международный симпозиум Достижения и перспективы сопоставительного изучения русского и других языков. Белград, 2012.
7. Русистика: язык, культура, перевод. Юбилейная международная научная конференция. София, 23–25 ноября 2011 г.
8. Граматика и лексика у словенским језицима. Међународни симпозијум, Нови Сад – Београд, 2011.
9. Осамнаести конгрес ССДС. Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних. Београд, 2014.
10. Международная научная конференция «Славянские языки и литературы в синхронии и диахронии». 26–28 ноября 2013 года, Москва.
11. Славянский мир. Язык, литература, культура. Материалы международной научной конференции, Москва, 2018.
12. 16. међународни конгрес слависта, Београд, 20−27.8.2018.

Доц. др Биљана Марић је објавила 1 монографију, 2 поглавља у колективној научној монографији, као и 45 научних радова. Тежиште научних интересовања доц. др Биљане Марић, као што се види из њене библиографије, а још више из њених радова, налази се у области руске и српске граматике (синтаксе, творбе речи, истраживања из области језичке слике света) и методике наставе руског као страног и инословенског (израда уџбеника руског језика).

После избора у звање доцента, од 1. новембра 2011. године, доц. др Биљана Марић је објавила монографију (М41), два поглавља у колективној научној монографији (обим поглавља 70 стр. − М44), као и 24 научна рада у научним часописима, од тога 3 у међународним научним часописима категорије М23 и М24 (види у библиографији „Студије и чланци“, под бр. 7, 8 и 9; 8 је у коауторству), 6 радова у тематским и монографским публикацијама међународног значаја М13 и М14 (види под бр. 1−6), 6 радова у зборницима радова са међународних конференција М31 (види под бр. 10−16), 5 радова у часописима националног значаја категорија М51 и М53 (види под бр. 17−21) и 1 у зборнику радова националног научног скупа М61 (види под бр. 22).

Монографија др Биљане Марић *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским* (Београд: Филолошки факултет, 2012, стр. 278) је најзначајнији објављени рад др Биљане Марић у периоду од избора у звање доцента. Та монографија има за основни предмет проблемску област која није раније била монографски обрађивана као целина ни на руској ни на српској језичког грађи, нити конфронтативно. Истраживањем су обухваћене релације између творбеног и синтаксичког система, односно синтаксичке и семантичке последице морфолошке деривације у смеру глагол → именица, глагол → придев; придев → глагол, придев → именица; именица → глагол, именица → придев у та два словенска језика, као и конфронтативно релевантне међујезичке сличности и разлике који се у тој области испољавају. Тако одређен предмет условио је да истраживање има два главна аспекта: творбени и синтаксички. Са творбеног аспекта испитани су творбено-морфолошки односи између наведених врста речи као односи непосредне мотивације, укључујући испитивање значења мотивне речи и значења речи која је од ње изведена. Синтаксичка анализа се рачва у два смера: унутрашњи синтаксички и спољашњи синтаксички аспект анализе, с обзиром на то да је у првом случају полазна основа

синтаксичке деривације увек цео синтаксички модел (предикатско-аргументска структура остварена као реченица), а не сама лексема која у њега улази.

Биљана Марић је тако успоставила везу између полазног и деривираног синтаксичког модела, тј. могла је пратити које промене на синтаксичком плану настају услед транспозиције, да ли дериват наслеђује од полазне речи синтаксичке особине и колико их наслеђује, и задобија ли, услед преласка у нову врсту речи, нове особине. Њено истраживање је, на пример, показало да је честа последица синтаксичке деривације и промена у значењу изведене речи у односу на мотивну, што не говори у прилог познатом тумачењу синтаксичке деривације као транспозиције без промене лексичког значења речи. У оквиру анализе спољашњих синтаксичких односа испитане су улоге које дериват има у новој предикатско-аргументској структури. У вези с тим у монографији су систематски упоређене функције синтаксичких деривата с функцијама осталих речи које припадају истој врсти речи као дериват (у поређењу с канонским улогама одређених врста речи). Поредећи синтаксичке деривате с речима из одговарајуће врсте речи Биљана Марић је установила да синтаксички деривати имају специфичан статус у морфолошком, синтаксичком и категоријално-семантичком погледу у оба језика.

Испитујући у монографији односе између различитих врста пунозначних речи, Биљана Марић је улазила у питања структуре и функционисања језика на различитим нивоима: творбеном (како настају нове речи), лексичком (како настају нова значења речи), синтаксичком (какве синтаксичке функције задобијају нове речи), и у систему врста речи (како категоријална значења врсте речи прате све те процесе). У делу монографије посвећеном врстама речи, после прегледа главних карактеристика основних врста речи у руском и српском језику, Биљана Марић износи став, који касније проверава и успешно доказује кроз целу монографију, о специфичности синтаксичких деривата трију основних врста речи којима они припадају у формално-граматичком, фунционално-синтаксичком и категоријално-семантичком погледу. Производи семантичке деривације и књизи се групишу према резултатима процеса номинализације, вербализације и адјективизације.

Све утврђене чињенице конфронтативне природе водиле су Биљану Марић томе да умесно закључи да је српски гипкији када је у питању формално образовање глаголских именица (творбено-морфолошки аспект), а руски језик је синтаксички гледано гипкији, јер лакше изражава субјекат, тј. агенс номинализоване предикације, те да је номинализациона

синтакса руског језика развијенија него у српском језику, што је у вези и са већом стилистичком издиференцираношћу руског књижевног језика.

Монографија Биљане Марић је богата и другим конфронтативно релевантним запажањима, описима, објашњењима и закључцима. Тако она пишући о девербативима са унутрашњег синтаксичког аспекта уочава, поред осталог, да је у једновалентним конструкција у руском језику субјекат најчешће изражен генитивом у постпозицији, а српски – присвојним придевом; у двовалентним конструкцијама, када се у адноминалном генитиву нађе објекат, субјекат се изражава на различите начине: у руском – беспредлошким инструменталом, а у српском језику се у номинализацији субјекат или не изражава или се изражава генитивом с предлогом од стране; неке групе девербативних и глаголских именица у оба језика из лексичко-семантичких разлога објекатско значење изражавају другачије него у реченичној предикацији; иако се у српском језику више чува беспредлошки генитив у глаголској рекцији него у руском језику, у именској рекцији се замењује генитивом с предлогом од, а, с друге стране, руски језик чува и у именској рекцији беспредлошки генитив (с тим што је број глагола који улази у конструкције с беспредлошким генитивом веома мали); не постоји могућност комбиновања двају типова номинализације у руском језику: ако је објекат конципиран као стимулус, тј. изражен дативом с предлогом к, онда субјекат може бити изражен само посесивним генитивом (или посесивном заменицом) (его пренебрежение / пренебрежение Петрова к трудам классиков), али ако је објекат изражен инструменталом без предлога, онда се субјекат не може изразити присвојним адноминалним генитивом, већ искључиво присвојном заменицом или инструменталом (*его пренебрежение трудами классиков, пренебреженние им трудами классиков*); када је локатив у питању, карактеристично је непостојање промена у процесу номинализације у оба језика итд.

Конфронтативна анализа деадјектива са унутрашњег синтаксичког аспекта показала је да у великој мери постоји паралелизам у значењу и употреби деадјективних именица у оба језика. У поређењу са девербативним конструкцијама деадјективне номинализације испољавају већу једноставност у синтаксичком погледу. У монографији се указује на појаву синонимије облика унутар самих деадјективних номинализација у руском језику: синонимије датива с предлогом к и акузатива с предлогом на, локатива с предлогом в и генитива без предлога, генитива без предлога девербативних именица и инфинитива (нпр. возможность победы и возможность победить). Руски језик, како монографија Биљане Марић показује,

има шири потенцијал спојивости деадјективних именица: оне се могу употребити (нарочито када су модалног значења) и са инфинитивом глагола у допуни (или с девербативом глагола, што као могућност постоји и у српском). Српски језик за исказивање одговарајућих значења уводи читаву пропозицију са деадјективном именицом (нпр. могућност да се отпутује за распуст...).

Ни поређење десупстантивне вербализације у руском и српском није показало значајније системске разлике, него искључиво неподударања у погледу фреквентности одређених модела или дистрибуције средстава (нпр. инхоативни десупстантивни глаголи у српском не граде се уз помоћ суфикса *-е*, као у руском, већ рефлексивизацијом каузативних глагола: *монашити – монашити се*).

Низ других ширих и ужих међујезичких разлика, од којих су неке биле само донекле познате, а недовољно испитане, а неке су први пут обелодањене у конфронтативном поређењу руског са српским језиком Биљана Марић је утврдила и у оним деловима монографије који се односе на адјективацију, како десупстантивну тако и девербативну, нпр. у руском језику се чешће среће објекатско значење односног придева у саставу реконструисане предикације. Уп. *цветочный магазин – цвећара, зубной врач – зубар, рыбная ловля – риболов* (српски је у таквим случајевима више склон универбизацији); у српском језику је констатовано више него у руском синтагми с непромењивим придевом у првом делу: *ауто трке, тепих сервис, веш машина* са значењем намене; временско значење се слободније изражава односним придевом у руском језику (*ночная Москва, зимняя дорога*); развијенији партиципски систем у руском језику у поређењу са српским је позната и типолошки важна разлика између та два језика итд.

У монографији *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским* руски је полазни језик у анализи (на шта упућује и структура наслова монографије) па му је стога посвећена нешто већа пажња него српском језику, али не у мери да би то битније утицало на резултате истраживања. Пажња је поклоњена и функционалностилистичким аспектима истраживања, захваљујући, пре свега, структури корпуса истраживања. Било би још боље да је могло бити у развијенијем облику показано какав је стилски потенцијал синтаксичке деривације у руском и српском језику, али то би знатније увећало обим и без тога доста обимне књиге.

Као што се из реченог може закључити, Биљана Марић је проучавајући синтаксичку деривацију у руском језику у поређењу са српским морала да реши низ врло разноврсних проблема од крупних, теоријских и методолошких, до великог броја међусобно повезаних појединачних проблема из те предметне области, и она их је све успешно и убедљиво решила. Стога је њено истраживање уродило књигом која ће, заокружујући дату проблемску област у савременом руском и српском језику, бити интересантна и подстицајна за будућа истраживања у области словенске синтаксичке деривације.

У колективној научној монографији Пипер П. и др. *Синтакса сложене реченице у савременом српском језику* (2018) др Биљана Марић написала је два поглавља – *Управни и неуправни говор и друга средства изражавања туђег говора у српском језику* и *Синтаксичка деривација сложене реченице* (стр. 639−691).

Прво поглавље бави се типовима туђег говора, на првом месту основним типовима конструкција којима се преноси туђи говор: директним и индиректним говором, а онда и различитим модификацијама управног и неуправног говора (слободни неуправни говор, слободни управни говор, неуведени управни говор, цитирање, деиктичка цитатност) у савременом српском језику.

Друго поглавље испитује синтаксичке и семантичке односе између садржаја изражених средствима просте односно сложене реченице. Испитује се корелација између сложених реченица са допунском, релативном клаузом и клаузама адвербијалних типова са синонимичним средствима просте реченице (предлошко-падежним конструкцијама различитих типова, рецимо). Уочавају се две супротно усмерене тенденције у језику: синтаксичка деривација – као поступак проширивања нереченичног садржаја у реченични, а са друге стране, кондензација – као поступак сажимања реченичног садржаја у нереченични.

Већина других радова др Биљане Марић објављених после њеног избора у звање доцента има за предмет питања синтаксичке деривације (*Девербативне конструкције са условним и сличним адвербијалним значењима (у руском у поређењу са српским језиком); Синтаксичка деривација: мост између творбе речи и синтаксе (у руском језику у поређењу са српским); Односни придеви као резултат синтаксичке деривације; Аспектуална*

(акционална) и дијатетичка својства глаголских и девербативних именица у руском и српском језику; Деадъективные существительные как синтаксические дериваты /в русском языке в сопоставлении с сербским). У тим истраживањима примењени су исти или сродни методолошки поступци као приликом рада на монографији, на новој и широј грађи, па су и резултати тих истраживања чврсто засновани и у емпиријском и у методолошком погледу.

У два рада *Синтаксичка деривација: когнитивнолингвистички аспект* и *Номинализације у руском језику у поређењу са српским: когнитивнолингвистички поглед* Биљана Марић резултате до којих је дошла бавећи се синтаксичком деривацијом покушава да смести у шири, когнитивнолингвистички контекст, сагледавајући синтаксичку деривацију и с тог аспекта, а номинализационе конструкције као продукт и когнитивних процеса (има се у виду значење предлога који се појављује у номинализацији у поређењу са полазишном пропозицијом).

Посебну област истраживања др Биљане Марић чини синтакса туђег говора, чиме се низ година истрајно и веома успешно бави, као и у периоду од избора за доцента у радовима: *Verba dicendi в русском и сербском языках при передаче чужой речи; Введение чужой речи глаголами (в русском и сербском языках); Речце су својству показатеља туђег говора у руском и српском језику; „Ограђивање" од туђег говора у публицистичком стилу руског и српског језика; Неуправни говор у српском и руском језику*. И у тој групи радова др Биљана Марић обично пореди руски језик са српским, бави се релевантним питањима, примењује савремене методе и добија вредне резултате.

Чланак «Конструкции типа *Тешко ми је* и *Мука ми је* в сербском языке» написан је у коауторству с мр Драганом Керкез и настао је као резултат истраживања обављеног за потребе округлог стола посвећеног предикативима у словенским језицима (у оквиру конгреса слависта). Ауторке указују на типове конструкција у којима се предикативне речи у српском употребљавају, обраћају пажњу на синтаксичко окружење предикатива, граматичка временска и модална својства која задобијају, као и на могућност употребе у одређеним експресивним разговорним изразима.

У раду „Изражавање контраста у српском и руском: сложена реченица" Биљана Марић бави се такозваним контрастним зависносложеним реченицама у српском и руском језику: предмет интересовања јесте статус датих реченица у синтаксичкој традицији руској и српској, њихова полисемичност (тј. могућност изражавања супротног, концесивног,

временског или неког другог значења), употреба одређених везника у савременом руском језику у поређењу са старијим језичким периодима.

У раду *О једном културолошки маркираном концепту из сакралне сфере у руском језику у поређењу са српским* Биљана Марић даје комплексну језичку анализу религијског концепта руског глагола *говеть* и речи изведених од дате, као и анализу концепта српског глагола *говети* у контексту етимолошких и историјских података.

Др Биљана Марић такође посвећује пажњу приказима славистичких монографија и научних скупова на којима учествује.

МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Кандидат др Биљана Марић, доцент на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у потпуности испуњава услове за избор у научно-наставно звање ванредног професора за руски језик.

Комисија предлаже да се др Биљана Марић изабере у звање ванредног професора на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

У Београду,
21.01.2020.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

_____

др Људмила Поповић,
редовни професор
Филолошког факултета
Универзитета у Београду

_____

др Предраг Пипер,
редовни члан САНУ,
редовни професор
Филолошког факултета
Универзитета у Београду

_____

др Дојчил Војводић,
редовни професор
Филозофског факултета
Универзитета у Новом Саду